

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

Jan Nowak

Warszawa, 14-06-2019

ZSPU.023.97.2019.PM

Pan

Marek Zagórski

Minister Cyfryzacji

ul. Królewska 27

00-060 Warszawa

elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP

/MAiC/SkrytkaESP

WYSTĄPIENIE

Na podstawie art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. poz. 1000, z późn. zm.), zgodnie z którym Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie lub zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych, zwracam się do Pana Ministra o dokonanie stosownych zmian ustawowych celem dostosowania aktualnych regulacji prawnych dot. kwalifikowanego podpisu elektronicznego do zasad wyrażonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.¹⁾), dalej: RODO.

Do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych docierają z licznych środowisk sygnały dotyczące zagrożenia dla prywatności osób posługujących się kwalifikowanym

¹⁾Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

podpisem elektronicznym związane z ujawnianiem w tym podpisie numeru PESEL osoby podpisującej. Organ nadzorczy od dawna zwracał uwagę, że o ile zasadnym jest użycie numeru PESEL w przypadku weryfikacji osoby wnioskującej o wydanie certyfikatu kwalifikowanego podpisu elektronicznego, to zdecydowanie wątpliwe jest ujawnianie numeru PESEL innym osobom jako konsekwencja użycia podpisu elektronicznego. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2016, str. 73), dalej: eIDAS, w załączniku nr I wskazuje, że kwalifikowany certyfikat zawiera co najmniej imię i nazwisko podpisującego lub jego pseudonim; jeżeli używany jest pseudonim, fakt ten jest jasno wskazany oraz kod identyfikacyjny certyfikatu, który musi być niepowtarzalny dla kwalifikowanego dostawcy usług zaufania. O ile zrozumiałe jest, że kod identyfikacyjny certyfikatu powinien opierać się na numerze z rejestru publicznego, który jednoznacznie identyfikowałby osobę posługującą się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, to używanie do tego celu numeru PESEL budzi liczne kontrowersje.

Zgodnie z art. 87 RODO państwa członkowskie mogą określić szczególne warunki przetwarzania krajowego numeru identyfikacyjnego lub innego identyfikatora o zasięgu ogólnym. W takim przypadku krajowego numeru identyfikacyjnego lub innego identyfikatora o zasięgu ogólnym używa się wyłącznie z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń praw i wolności osoby, której dane dotyczą, które przewiduje RODO. Krajowym numerem identyfikacyjnym, którego przetwarzanie powinno się odbywać z zachowaniem szczególnych warunków jest właśnie numer PESEL, co zostało zauważone przez ustawodawcę unijnego. Również w prawie krajowym, tj. ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2018 r. poz. 1382, z późn. zm.), czy ustawie z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2019 r. poz. 653) nie przyjęto zasady bezwzględnej jawności i dostępności numeru PESEL. Przetwarzanie numeru PESEL bez zachowania odpowiednich zasad bezpieczeństwa stwarza szereg zagrożeń dla prywatności osoby fizycznej. Ujawniony w wielu miejscach numer PESEL ułatwia kradzież tożsamości jak również profilowanie osoby bez jej wiedzy i zgody. Sprzyja temu unikalność numeru PESEL i szereg dodatkowych informacji jaką ta dana za sobą niesie, tj. wiek czy płeć osoby.

Konsekwencją dostępności numeru PESEL w kwalifikowanym podpisie elektronicznym jest ujawnianie tego numeru coraz większej liczbie osób w związku z postępującą informatyzacją sfery publicznej. Tym samym, budowa nowoczesnego państwa oraz upraszczanie procedur dla obywateli odbywa się często kosztem ich prywatności.

Problem ten dotyczy każdego obywatela posługującego się podpisem elektronicznym (coraz częściej obligatoryjnie). Jest to przedmiotem szczególnej troski organu nadzorczego, do którego wpływa coraz więcej skarg i sygnałów w tej sprawie. Dotyczy to bardzo szerokiego spektrum grup i sektorów, w tym m. in. osób prywatnych posługujących się profilem zaufanym, członków rad nadzorczych czy też urzędników zobligowanych do opatrywania kwalifikowanym podpisem elektronicznym pism, decyzji administracyjnych czy aktów prawnych. Często użycie kwalifikowanego podpisu elektronicznego jest wymagane dla prostej czynności technicznej, takiej jak przesłanie korespondencji stronie (co organowi nadzorcemu sygnalizują chociażby pracownicy sądów administracyjnych). Bez podjęcia zdecydowanych działań w tej sprawie problem będzie coraz bardziej narastał wraz z postępującą informatyzacją. Ten model musi ulec zmianie, tym czasem jest on powielany w kolejnych projektach Ministra Cyfryzacji. Wskazać tu można chociażby na projekt ustawy o elektronizacji doręczeń oraz o zmianie niektórych innych ustaw procedowany obecnie na etapie rządowym. Również okazja jaką stwarzały prace nad ustawą z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. poz. 730) nie została wykorzystana do ponownego przeanalizowania modelu dostępności numeru PESEL.

Z powyższych względów, w ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, należy obecnie bardzo wnikliwie rozważyć, czy ujawnianie numeru PESEL w certyfikacie kwalifikowanego podpisu elektronicznego jest rzeczywiście jedynym sposobem skutecznego i bezpiecznego potwierdzenia tożsamości osób posługujących się podpisem elektronicznym i czy nie ma innych rozwiązań w tym zakresie, np. wykorzystywanie w tym celu innego numeru pozwalającego na uwierzytelnianie ważności certyfikatu i tożsamości osoby posługującej się podpisem elektronicznym. W takim przypadku szerszy zestaw danych osobowych, w tym numer PESEL, byłby dostępny wyłącznie do wiadomości podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne. Do kompetencji Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych nie należy wskazywanie instrumentów, za pomocą których miałyby być wdrażane konkretne rozwiązania, tym niemniej odpowiednim miejscem wydaje się być ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania i identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 162), która została uchwalona celem zapewnienia stosowania eIDAS w polskim porządku prawnym. Być może celowym byłoby utworzenie publicznego rejestru kodów

identyfikacyjnych nieposiadających semantycznych cech numeru PESEL, takich jak data urodzenia i płeć, który służyłby wyłącznie walidacji kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Rozwiązaniem sprzyjającym prawu do prywatności byłoby również powszechniejsze stosowanie narzędzia, które przewiduje eIDAS oraz ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania i identyfikacji elektronicznej, tj. pieczęci elektronicznej, w której, oprócz nazwy podmiotu i jego danych weryfikacyjnych, takich jak numer NIP i numer REGON, zawarte są dane osób reprezentujących określoną jednostkę organizacyjną podmiotu, którego pieczęć dotyczy, ale bez danych o tak szczególnym charakterze, jakim jest numer PESEL. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych jednocześnie deklaruje wsparcie przy dokonywaniu oceny – zaproponowanych przez projektodawcę – nowych rozwiązań.

Uprzejmie proszę o ustosunkowanie się do niniejszego wniosku w terminie 30 dni od daty jego otrzymania, zgodnie z dyspozycją art. 52 ust. 3 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych
Jan Nowak

/ - podpisano elektronicznie/